

МАКЕДОНСКО СОНЦЕ

М

еја интервју

АЦЕ КОЦЕВСКИ, ГРАДОНАЧАЛНИК
НА ОПШТИНА ВЕЛЕС

ЗОШТО ВЕЛЕС ПА

ДНА НА КОЛЕНА?!

Аце Коцевски е роден на 7.6.1961 година. По професија е дипломиран градежен инженер. Пратеник во Собранието на РМ; координатор на пратеничката група на ЛДП; претседател на Комисијата за урбанизам и градежништво; потсекретар во Министерството за локална самоуправа; градоначалник на Општина Велес од 2000 година (два пати избран во првиот круг); усовршувања со повеќе студиски престои во Колеџ на ЕУ во Брисел; во институции на ЕУ во Брисел и во Стразбур, во САД, Полска, Шведска, Естонија, Словенија.

Награди и признанија: награда на МЦМС - "За граѓанско општество и демократија за дологгодишен придонес"; награда "Зелено јаболко" на ДЕМ за унапредување на животната средина и природата за 2002 година; признание "Бела еко листа" на Еколошкиот прес центар итн.

■ Разговорот го водеше: **Кокан СТОЈЧЕВ**

Господине Коцевски, во вториот градоначалнички мандат се соочувате со неколку акутни проблеми, но најсериозен е случајот "Рамнина", кој сè повеќе станува човечка и велешка трагедија, бидејќи ниту државата, а уште повеќе ресорните министерства не се обидуваат на вистински начин да Ви помогнат во решавањето на проблемот. Зошто?

КОЦЕВСКИ: Се работи за многу сложен проблем, кој ги надминува можностите не само на Општина Велес, туку и на Македонија. Во геотехничката практика тоа е ретко присутен проблем, кој го нема ниту во ЕУ. Значи, се работи за активно "слечиште", кое опфаќа голема површина и квадратура на земјиште, а треба да се растовари, бидејќи на него има густа населеност и можност за лоши последици. Лизгањето на земјиштето урна дел од објектите на населението, а истовремено и во долната зона предизвикува сериозни проблеми. Инаку, проблемов се провлекува од 1999 година наваму, при што се нудеа многубројни ветувања, но конкретни зафати почнаа да се преземаат од пред две-три години. Досега, Владата на РМ инвестирала околу милион евра за санирање на "слечиштето" во горната зона, а направен е и главниот проект и е извршена ревизија на техничката документација за санирање на "слечиштето" во долната зона. Паралелно со ова, Министерството за труд и социјална политика на населението чии објекти се урнаа им уплатува средства за живеење под кирија.

Но, загрижувачка е информацијата дека во Буџетот на РМ не се предвидени средства за санирање на "слечиштето" во долната зона, иако експертите препорачуваа дека не треба да има пауза меѓу зафатите од горната и од долната зона, затоа што настанува дебаланс на земјините слоеви, а последиците од тоа можат да бидат големи. Се ветува дека средства можат да се обезбедат и од други извори, но тоа е неизвесно. Им се спротивставив на тврдењата на некои членови на Владата дека санирањето на "слечиштето" Рамнина не е нејзина обврска. Тоа не е вистина затоа што, како што реков, ова е голем проблем кој ги надминува можностите на Велес и на државата. Исто така, на една од претходните расправи за случајот "Рамнина", на мое барање, Владата донесе заклучок да се организира донаторска средба за да се обезбедат средства од меѓународната заедница. Општина Велес не може сама да го реши ова, дури и целиот свој буџет да го пренасочи. Имено, само за санирање на "слечиштето" во долната зона се потребни 1.250.000 евра, кои Општината не може да ги обезбеди, а според проценките на Владата, потребни се десеттина милиони денари за експропријација на градежното земјиште каде што

што се издвои една солидарна дневница. Ако овој случај не може да се прогласи за елементарна непогода, тоа значи дека државата мора по секоја цена сама да најде средства, од Буџетот, од продажбата на Светскиот трговски центар, од дивидендата на Телеком, од странски донатори, пари мора да се најдат затоа што времето не ни е сојузник, односно врзани сме со времето кое бара преземање конкретни дејствија. Инаку, Владата во овој состав, на почетокот од мандатот, реагираше коректно, се формира координативно тело од претставници на Општината, од министерствата, експерти од Градежниот факултет и од изведувачи, кое ги разгледуваше проблемите и ја изврши санацијата во горната зона. Но, не знам од кои причини дојде до застој во долната зона.

Дали со овој пример или со некои други може да се констатира дека преку грбот на Велес, или преку судбината на некоја друга општина, одредена политичка структура се обидува да го спречи спроведувањето на децентрализацијата и да прикаже дека таа не може да се примени во Македонија?

треба да се прават зафатите. Ако на ова се додаде проблемот да се обезбедат крајни живеалишта за семејствата чии објекти се урнаа, проблемот станува уште посложен.

Меѓутоа, во меѓувреме од лежерниот однос на ресорните министерства, кои не ги слушаат мислењата на стручњациите, се зголеми револтот и незадоволството кај населението од Рамнина. Дали Вие како градоначалник на владејачката коалиција можете да извршите притисок врз извршната власт?

КОЦЕВСКИ: Ова не е проблем само на Велес, туку и на Македонија, бидејќи граѓаните на Велес загрозуваат од "слечиштето" Рамнина се и граѓани на државата. За проблемот треба да се интервенира така како што државата реагираше за време на поплавите во Струмичко, Кумановско-Средорек, за

Како политичар не сум имал лидерски амбиции. Задоволен сум од тоа што го правам на локално ниво. Да се биде градоначалник на општина како што е Велес е голема чест и уште поголема обврска. Во прилог на тоа, секогаш сум се трудел да работам чесно, компетентно и одговорно. Тоа максимално сум го правел и кога сум бил пратеник и потсекретар во Министерството. За мене не е потценување да се биде градоначалник. За споредба, како пратеник може до израз да ви дојдат ораторските способности по кои ќе ве знаат сите во Македонија, и на тоа се завршува додека, пак, како градоначалник имате можност не само да зборувате, туку и конкретно нешто да сработите во практиката. Од сè тоа најдобро е што граѓаните ќе се идентификуваат со вашите дела: малото мовче во Велес е изградено во времето на Аце Коцевски, келот или некои други капитални инвестиции.

КОЦЕВСКИ: Овој проблем не е карактеристичен, кој може да се поврзе со децентрализацијата, иако може да се направи некоја паралела ако се земат предвид изјавите на одредени министри дека ова не е проблем на државата, туку на Општината. Реагирав преку медиумите дека тоа не е точно, бидејќи ако државата без малку ги собира сите даноци, царини, акцизи во централниот Буџет, тогаш таа и мора да ги санира проблемите од типот на Рамнина. Во спротивно, нека направи друг систем на децентрализација и нека општините имаат многу поголеми изворни приходи, или и тие да делат дел од колачот на државата од Данокот на додадена вредност и од персоналниот данок, така што тогаш ќе можеме сами да го решаваме проблемот. Но, кога е во прашање Велес, тој има чудна и тажна судбина. Имено, за македонски прилики, порано бил еден од најразвиените индустриски градови, со повеќе од 22.000 вработени. Значи, парите на граѓаните и на фирмите од Велес, енорно се влевале во централниот Буџет за сметка на градот, кој во тој период, 90-тите години на минатиот век, нема изградено ниту дом на култура, театар, не се реши проблемот со водоснабдувањето, ниту е регулирано коритото на Вардар.

Значи, Велес останал без најважните инфраструктурни објекти, во време кога бил индустриски и финансиски моќен град, а сè дал за Буџетот на РМ. Сега кога Велес падна на колена, со транзицијата, кога бројот на вработени се намали на 11.000, односно 50 отсто од работните места се изгубени, тој треба да ги решава сите крупни проблеми, пред хидросистемот "Лисиче" - водоснабдувањето, објектот за театар, регулирањето на Вардар. Тоа значи дека лончињата се измешани.

Какви се Вашите впечатоци од процесот на децентрализација, односно дали постои опасност таа да не се одвива во вистинска насока, ако ги имаме предвид состојбите во Велес, тогаш не постојат економски параметри дека ќе се соберат даноците од кои зависи реализацијата на програмата на Општината?

КОЦЕВСКИ: Процесот на децентрализација, како што ние го нарекуваме, или реформите на системот на локалната самоуправа се многу сложен, тежок и противречен процес. Тој оправдано се нарекуваше еден од врвните приоритети, не само за Владата на РМ, за општините, за Собранието, за целата заедница. Процесот треба да ѝ донесе добро на РМ, на нејзините граѓани, но треба да сфатиме дека тоа го правиме за себе, а не затоа што тоа го бара ЕУ. Тоа е за наше добро, бидејќи државите кои немаа воени конфликти, рамковни договори, многу пред нас го завршија процесот, Полска, Чешка, Словенија, Унгарија и Бугарија. Убеден сум дека процесот на децентрализација оди во вистинска насока и покрај тоа што се појавуваат пропустите. Тие слабости се јавуваат затоа што процесот на децентрализација се поклопи со новата територијална организација на РМ, па бројот на општините се намали, а во некои случаи од неколку општини се направи една, при што се презедоа долговите од другите локални самоуправи, превработеност со кадри итн. Второ, се поклопи со локалните избори, новоизбраните совети и градоначалници требаше да се зафатат со сложен процес, а истовремено им требаше време и да се адаптираат. Трет проблем е фактот дека многу доцна беа донесени дел од клучните закони - Законот за градба, Законот за урбанистичко планирање. Всушност, тие стапија во сила на денот кога почна децентрализацијата. Друг проблем е фактот дека сè уште не се донесени сите подзаконски акти. Во прилог на ова би го истакнал последниот недостаток, дека кога ќе почне процесот на децентрализација, Владата и министерствата, беа обврзани со Законот на општините да им трансферираат минимум средства кои се трошеле во претходниот период за спроведување на функциите. Но, парите кои општините ги добија од централната власт, во вид дотации, особено за образованието, за превоз на учениците, за одржување на училишните згради, за огрев итн., се многу помали од вистинските потреби.

Велес располага со многубројни образовни и спортски објекти, чие раководење е надлежност на градот, но бидејќи сте дел од оваа политичка гарнитура, немавте проблеми од типот на т.н. менување директори, карактеристично за одредени општини итн. Што ќе случи кога платите на вработените ќе треба да ги обезбедува Општината?

КОЦЕВСКИ: Прво, да ве информирам дека треба да смените двајца директори на основни училишта, кои не ги исполнуваат условите бидејќи не го положиле потребниот испит. Постапката за нив е почната и тоа ќе го направиме, како што е предвидено со измените и дополнувањата на Законот за основно образование. За вториот дел од прашањето, доколку се почитуваат законите тоа не би претставувало проблем за

општините, бидејќи во период од две години ќе се применува систем на трансферирање на т.н. блок дотации. Една од блок дотациите ќе биде и за основното образование, што значи дека за платите на вработените ќе бидат обезбедени потребните средства.

Доколку буџетот на Општината не може да ги покрие сите трошоци, кои се во нејзина надлежност и касата е празна, на кој начин ќе се покријат дупките за да се реализираат програмите?

КОЦЕВСКИ: За жал, најголем дел од општините работат со дефицит. Мал е бројот на општините кои оствариле суфицит, пред сè, тука се општините во составот на Скопје, кои не се еднакво богати. Тука е и Општина Охрид, иако има многу долгови, а неа друштво ѝ прават Гевгелија, Кавадарци итн. Во овој период сите се снаоѓаме така што обезбедуваме странски донации за изградба на некои капитални инфраструктурни објекти и за други потреби. Но, тоа не е добро за иднината на македонските општини, бидејќи мораме да изградиме систем на локална самоуправа кој ќе биде одржлив, затоа што многу брзо странските донатори ќе се повлечат од Македонија. Тоа

значи дека ќе треба да изградиме систем кој ќе треба сам да се одржува. Ние имаме проблеми со полнењето на буџетите, бидејќи од една страна наследивме тешка економска и социјална состојба, а од друга имаме многу лошо администрирање со даноците на имоти, комуналната такса на подрачните одделенија за јавни приходи. Тие беа државни институции, а собираа даноци кои беа општински и не беа мотивирани тоа да го прават стручно, професионално и ажурно. Сега тоа преминува во наша надлежност, а општината е должна да се организира на начин кој ќе гарантира подобро администрирање со даноците и со комуналните такси. Во тој контекст, проблемите со преземањето на базите со податоци за даночните обврзници го решивме со УЈП, останува да го решиме со Републичката геодетска управа и со МВР, за да ни се стават на располагање катастарот на недвижности и регистерот со сопствениците на моторните возила над 1.800 кубика.

Неодамна реагиравте на продажбата на дел од имотот на Министерството за одбрана и на АРМ, кое според општинските проценки минало надвор од контролните механизми. Како откривте дека има индиции за нарушување на законските постапки и каде е тука интересот на Општината?

КОЦЕВСКИ: Се работи за два различни случаја, за кои во име на Општината се одлучив да покренам постапка пред Антикрупциската комисија. Долго размислував околу овој проблем и решив тоа да го направам, бидејќи длабоко сум убеден дека постапувам правилно, а почитувајќи ги законските прописи, моја задача е да работам како добар домаќин со имотот кој го има државата. Едниот случај е поврзан со Домот на Армијата, а вториот со 24 дуќани од Трговскиот центар со двоенаменско засолниште во центарот на Велес, кои беа разменети само за два стана. Сега сме сведоци на сè што се случува на

Во овој случај станите кои треба државата да ги преземе се натценети, иако нивната пазарна цена е 391 евро за метар квадратен. Тоа не е според нашите методологии, туку Владата го има усвоено пресметувањето на вредноста на имот кој е предмет на продажба. Тие пресметале дека метар квадратен од станите вреди 713 евра. Во спротивна насока, кога ја пресметувале вредноста на дуќаните нив ги имаат потценето, наводно дека вредат 171 евро за метар квадратен, а нивната пазарна цена, според усвоената методологија на Владата е 781 евро. Значи, кога државата треба да преземе некој имот тој се натценува, а кога треба да се даде државниот имот тогаш се потценува, и од таму е разликата на цени, се дојде до сумата од 287.676 евра. Инаку, уште порано е направена неправилност бидејќи во одлуката на Владата пишува - се разменуваат дуќани во двоенаменско засолниште, што не е вистина, се разменуваат дуќани кои се надвор од двоенаменското засолниште. Во техничката документација, кога е граден објектот пишува дека тоа е трговски центар со двоенаменско засолниште.

Причините зошто е опаднат рејтингот на мојата партија се повеќедимензионални, би наброил само две: прво, политиката која се водеше во изминатиов период беше премалку препознатлива и мислам дека во рамките на коалицијата "За Македонија заедно" граѓаните не ја разликуваа улогата на политичарите од ЛДП во однос на другите. Чест на исклучоците, но имаше премалку јасно искажани ставови, препознатливо либерални. Од друга страна, ЛДП мора да води своја национална, автохтона политика, зашто во спротивно нејзиниот рејтинг ќе се претопува во доминантната партија во коалицијата, што не е перспективно ниту за коалицијата, ниту за партијата.

Што во овој случај направи централната власт, односно ова е редок пример кога човек од владејачката гарнитура реагира на неправилностите на власта и алармира за сложеноста на проблемот, кој најверојатно ќе ги олесни општинската и државната каса!?

КОЦЕВСКИ: Во врска со дуќаните и со двоенаменското засолниште постапката не е завршена до крај. Министерот Манасиевски беше многу коректен, два пати ме прими на разговор и ги забележа сите неправилности. Тој одлучи да не го потпише документот за размена на недвижностите, но и покрај тоа што неговиот потпис не е ставен, инвеститорот веќе ги реконструира дуќаните, отвори бизнис - кафетерија. Значи, на државен имот приватни инвеститори прават што сакаат, но во меѓувреме, за иронијата да биде поголема Владата донесе одлука тој простор да ѝ го преотстапи на Дирекцијата за заштита и спасување. Што значи, сега и да сакаат не можат да го потпишат договорот. Во другиот случај, Домот на Армијата, направени се пропусти во континуитет, кои датираат од 2001 година, кога за багателни и смешни цени просторот е издаден на користење. На крајот на краиштата, постапено е многу неправилно, а се воделе и паралелни судски процеси во Основниот суд Скопје 1 Скопје и во Судот во Велес. Постапката пред велешкиот суд е завршена за еден ден, а обични судски спорови, за меѓи, се судат и по две години. Според мене, на тој начин е оштетена и државата, но и Општината, бидејќи нема дом на култура, театарски објект, библиотека, ликовен салон. Истовремено, државата бесплатно им ги дава на општините сите домови на АРМ, а во оваа акција се делат и касарни или нивни делови, команди на воени области.

териториите на нашите општини, при што не може ништо да се скрие, бидејќи за да се направи размена на недвижност или продажба на недвижност со (оттуѓување), треба да се плати данок на недвижност, данок на размена на недвижност, а предметот потоа ќе дојде во општинската администрација, односно на потпис кај градоначалникот. Имено, можеби претходно можеше некои работи да ги прават без наше знаење, но сега, кога предметите дојдоа во процедура во општинската администрација, видовме што се случува. Но, целата приказна ја знаевме и од порано, одлуките се објавуваа во "Службен весник на РМ". Во двата случаја се работи за предмети, со кои државата е оштетена.

Колкава е штетата?

КОЦЕВСКИ: Во едниот случај е Општината, затоа што не е наплатен данок на размена на недвижности. Но, поентата не е во тоа, туку во фактот дека според нас е направено грубо непочитување на законската регулатива и во размената на дуќаните за два стана, државата е оштетена за 287.676 евра.

Министерството за одбрана се ослободи од некои свои објекти, им ги подари на локалните самоуправи. Има ли политика во овој процес, односно дали сè уште има подобни и неподобни градоначалници?

КОЦЕВСКИ: Не верувам дека тоа е така, зашто и Прилеп ќе добие дел од објектите, а градоначалникот е од опозицијата. Повеќе би рекол дека се периоди или фази на еволуирање на размислувањата во Министерството за одбрана, што да се прави со капиталните објекти - да се продаваат и притоа да се остварува некој приход за да се градат станови, што беше неговата политика, со можност во тоа да се случуваат многу неправилности, или да се оди на подарување на имотот на општините што, пак, во процесот на децентрализација многу добро би им дошло. На пример, во Кочани им се даде имот на Брегалничката епархија и на Општината, во Струмица - цела касарна и Домот на АРМ, во Битола - командата на корпусот и е дадена на Општината, каде што сега е сместена локалната самоуправа. Така ќе биде и во Прилеп и во Куманово. Но, за

Инаку, Општината не може да влијае на рестартирањето на големите индустриски капацитети, затоа што дел од нив времето ги прегазиле, беа димензионирани за пазарите на поранешната ЈУ-држава, а тогашните менаџери не најдоа алтернативни пазари. На тој начин Велес изгуби 11.000 работни места. За таа цел донесовме одлука сите потенцијални инвеститори, делумно или целосно, да бидат ослободени од надоместокот за уредување на земјиште, при што мора да достават бизнис план, и тоа ќе го направиме во зависност од новоотворените работни места. Исто така, донесовме буџет програма за локален економски развој, во кој под сопствени извори или од донатори, предвидовме да ги опреиме двете индустриски зони, кои треба да имаат висока инфраструктурна опременост, водоводи, канализации, електрификација, телефон итн.

Што ги спречува инвеститорите, законската регулатива или државата, која не овозможува поволни услови за инвестирање?

Загадувањето на животната средина успеавме да го "подигнеме" на рамниште на висок приоритет. Притоа, успеавме да ја анимираме и меѓународната јавност и сега сме во некое затишје, бидејќи веќе трета година Топилницата не работи. Но, ќе видиме како ќе се одвиваат работите, затоа што последиците од тридецениското работење на Фабриката за олово и цинк сè уште се чувствуваат во воздухот, водата, во почвата, која е загадена до 40 сантиметри, поради што се загадени и подземните води.

КОЦЕВСКИ: Проблемот е повеќеслоен. Факт е дека 91 процент од вкупните инвестиции во Македонија се лоцирани во Скопје и тоа е погубно за државата, бидејќи не само што не е рамномерно регионално развиена, туку и натаму има погрешен концепт на регионален развој. Мора да почне процес во кој за Македонија нема да постои само Скопје, туку ќе бидат важни и другите општини. Словенците не ја направија оваа грешка. Во 80-тите години од минатиот век тие создадоа неколку индустриски центри, кои се рамноправно развиени со Љубљана - Марибор, Крањ, Велење, Целје, Ново Место. Во Македонија сè е сконцентрирано во Скопје, поради што другите градови не се атрактивни за потенцијалните домашни или странски инвеститори. Во овој контекст, исклучок е новата клима - пограничните места Битола и Гевгелија, каде е сконцентриран грчкиот капитал. Во оваа ситуација Велес треба да ги искористи своите компаративни предности, а тоа се близината на Скопје и аеродромот Петровец. Потоа градот се наоѓа во центарот на Македонија, каде се вкрстуваат значајни сообраќајни и железнички јазли, а може да го искористи и тоа што има многу стечајци и невработени, кои се квалификувани и со доквалификација можат да претставуваат евтина работна сила за потребите на идните инвеститори. Поради ова се обидуваме да ги опреиме индустриските зони и да привлечеме потенцијални домашни и странски инвеститори. Од друга страна, нè загрижува фактот што и ова оди многу тешко, бидејќи државата два пати правеше лицитација за продажба на плацевите во индустриските зони, при што интересот на инвеститорите беше мал. Првиот пат не се јави никој, цената беше многу висока (2.000 денари), а вториот 500 денари, и повторно од 15 плаца се продадоа само 6. Но, можеби кога овие локации би биле соодветно опремени работите би тргнале, или треба да се прави друга стратегија за да се привлечат инвеститорите.

Владата да биде коректна, не кон едни мајка, а кон други мајка, моја препорака е кога ќе дава ваков имот, касарни лоцирани во одредени градови, да води грижа за тоа ако на некои општини бесплатно им дава имот во вредност од повеќе милиони евра, тоа да важи и за другите, или кога се трансферираат средства за капитални инвестиции, нив да ги добијат оние локални самоуправи, кои во овие процеси не добиле ништо.

Колку Општината може да помогне во реактивирањето на економските капацитети, односно имате ли план за развивање на малите и на средните претпријатија? Ова прашање се наметнува, бидејќи државното земјиште, кое беше наменето за разни намени, воопшто не се продаде.

КОЦЕВСКИ: Локалниот економски развој е еден од нашите врвни приоритети, но општините не добија надлежности во оваа област. Надлежностите кои ги добивме ги искористуваме до максимум за стимулирање на локалниот економски развој.